

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת ואתחנן - נחמו
אב תשפ"ה

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:54	20:08
בני ברק	19:12	20:10
ציריך	20:00	21:40
וינה	20:05	21:31
אנטוורפן	20:58	22:27
פריז	20:49	22:11
לונדון	20:29	21:22

דבר הישיבה

"בתורה אין מיינע או דיינע"

בימי בין הזמנים פתוח בית המדרש של הישיבה כבכל ימות השנה. רבים מתלמידי הישיבה מעדיפים לבוא ללמוד בהיכל הישיבה מאשר ללמוד במקומות אחרים. בנוסף, בני תורה רבים ממקומות אחרים באים ללמוד בהיכל הישיבה כדי ליהנות מהאווירה המרוממת ששוררת בבית המדרש בימי בין הזמנים כבכל ימות השנה.

הישיבה מספקת ארוחות בוקר צהריים וערב סדירות כבאמצע הזמן. רבים מהאוכלים בישיבה בימי בין הזמנים אינם תלמידי הישיבה, אלא בני תורה אחרים הבאים להסתופף בצילה בימים אלו.

באחת השנים הגיע למרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל אחד מבני הישיבה ויידע את רבינו בתופעה זו. הוא הדגיש, שבין הלומדים הסועדים בישיבה בימי בין הזמנים מצויים כאלו שבאים מבתי מבוססים כלכלית, ואין לכאורה הצדקה שיאכלו על חשבון הישיבה, בפרט כאשר קיים מחסור כספי בקופת הישיבה. מרן ראש הישיבה שתק כדרכו, ולא עשה דבר בנידון.

מספר ימים אחר כך נכנס בחור לרבינו וסיפר כי הוא לומד באחת הישיבות החשובות בבני ברק, "עכשיו בימי בין הזמנים אני יושב ולומד בהיכל הישיבה הקד", האם אוכל להצטרף לארוחה כאן בחדר האוכל?"

מרן ראש הישיבה השיב לו במתק לשון: "הנך רואה שאני חולה ותשוש. למרות זאת אני נוסע בכל העולם ומתייגע לאסוף כסף למען לומדי תורה. המטרה היא שיישבו בני תורה ויעסקו בתורה במנוחה. מה לי בחור ממיר, מה לי בחור מיישיבה אחרת? - הלא בתורה אין מיינע או דיינע [-שלי ושלך]."

(בכל נפשך)

הנה הפשטתם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתי הישיבה"

(מרן המשגיח הגדול רבי ירחם ליבוביץ
צוקל ממיר)

גליון שבועי לתלמיד, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 589

מתורת רבותינו

בכה התפילה לבקוע כל המחיצות

ואתחנן אל ה' (ג, כג).

בשיחתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל לבני הישיבה ביאר את יסודות עבודת התפילה, ובדבריו השמיע ואמר כי אל לאדם להתייאש מן הרחמים לא להרפות מתפילותיו, ודבר זה למדנו מתפילתו של משה רבינו.

הנה אם נתבונן היטב בהנהגתו של משה רבינו נראה את כח ומעלת התפילה ומהי עבודת התפילה הראויה, שהרי אף שנגזר עליו (פסוק כז) "כי לא תעבור את הירדן הזה", לא התייאש ועמד להתפלל תקט"ו תפילות כמנין 'ואתחנן', ונענתה תפילתו, וכפי שנאמר (שם) "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך", ופירש"י "וראה בעיניך - ביקשת ממני 'וראה את הארץ הטובה'; אני מראה לך את כולה", הרי שבכח התפילה לבקוע את כל המחיצות.

רואים אנו מזה עד כמה אסור לאדם להתייאש מן

שני הצדדים אשמים

לנוס שמה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי דעת. (ד, מב)

וא"ר אילעא בר יברכה שני ת"ח הדרין בעיר אחת, ואין נוחין זה לזה בהלכה, אחד מת ואחד גולה, שנאמר לנוס שמה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי דעת, ואין דעת אלא תורה, שנאמר (הושע ד, ו) נדמו עמי מבלי הדעת. (סוטה דף מ"ט ע"א)

אמר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כאן גילו לנו חז"ל בדבריהם סוד גדול, כאשר שני אנשים אינם נוחין זה לזה ומריבה ומחלוקת

ניצל בזכות כיבוד אב

כבד את אביך ואת אמך וגו' למען יאריך ימך ולמען ייטב לך. (ה, טז)

מרן ראש הישיבה הגר"ח פראצוביץ זצ"ל היה אומר כי בזכות מצות כיבוד אב ניצל מגיא ההריגה ונותר לפליטה מכל משפחתו, כאשר בבחרותו למד בישיבת קמניץ אצל מרן הגר"ד ליבוביץ זצ"ל עד סוף חורף שנת תרצ"ט, ולקראת הקיץ רצה אביו שיעבור ללמוד בישיבת מיר (כנראה בשל היותו בעצמו תלמיד ישיבת מיר), והוא כשלעצמו חפץ היה להישאר בישיבת קמניץ, ומטעם כיבוד אב עבר ללמוד בישיבת מיר, ובזה ניצל מהמלחמה הנוראה

יחד עם שאר בני הישיבה.

יש לציין, שדברים אלו אמר מרן רה"י הגר"ח בשנותיו האחרונות, כאשר כבר היה ראש ישיבה להמוני תלמידים, ותורתו נפוצה בכל רחבי תבל, ובכל זאת כשחפש סיבה מדוע ניצל לפליטה, לא עלה בדעתו כלל לומר שהיה זה בשביל עולם התורה, כי אם שתלה זאת בזכות מצות כיבוד אב.

בני נחום (עמי תשל"ז) <

ושנתם לבנין (ו, ז). אלו התלמידים (ספרי - ואתחנן).

מִרְן רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁהָיָה הָגָאון רַבִּי חַיִּים שְׁמוּאֵל בֶּן זַצְ"ל, רֹאה בַתְּלִמִּידֵי הַיְשִׁיבָה בְּנֵי מִשְׁפַּחָה - וְלֹא בַלְשׁוֹן מְלִיצָה. עַד סוּף יָמָיו חָשׂ מַחֲוִיבוֹת עֲמוּקָה לְהִשְׁתַּתֵּף בְּשִׁמְחָתָם וּלְהִיטֹא אֶחָד לְצָרָתָם, רַ"ל מִקְפִּיד הָיָה לִיטוֹל חֶבֶל בְּשִׁמְחַת כְּלוּלוֹת בְּנֵיהֶם, גַּם אִם פֶּעַם צָרִיךְ הָיָה לָקוּם לִשְׂמֹעַ עַל צָרָה רַ"ל שֶׁהִתְרַגְּשָׁה הַחוּלִים... כִּשְׁהִיא שׁוֹמֵעַ עַל צָרָה רַ"ל שֶׁהִתְרַגְּשָׁה עַל מִי מִבְּנֵי הַיְשִׁיבָה לִשְׁעֵבֶר, הָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִילוֹת מִיּוֹחָדוֹת עֲבוּרִים כַּכָּא וּבַכֵּי.

אֶחָד מִיּוֹצְאֵי שִׁנְחָא, מָקוֹם בּוֹ שֶׁהָיָה הַיְשִׁיבָה בְּמַלְחַמַת הָעוֹלָם הַשֵּׁנִי, בֹּא לְבִיקוֹר אֶצֶל מִרְן הַגַּר"ח בֶּאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל. לְמִרְאֵהוּ פָּרַץ מִרְן שֶׁהָיָה בְּבִכּוֹ נִרְגַּשׁ שֶׁהָיָה אֲרוּכָה, מִשֵּׁל פֶּגֶשׁ בֶּאֱחָד אֲבוּד שֶׁלֹּא נִדְעָה גִּוְרָלוֹ. לְפָנָיו שָׁחַז הָאִישׁ לְחוּ"ל, סִירַב רַבִּי חַיִּים לְהִיפָּרֵד מִמֶּנּוּ עַד שִׁבְטִיחוֹ, כִּי טָרַם הִמְרָאָתוֹ יִרְאֶהוּ שׁוֹב... כִּשְׁבָא הָאִישׁ יִבְלַחֲטָא לְהַפְרֵד מִרְן חַיִּים, שֶׁכָּר רַ" חַיִּים מוֹנִית וְנֹסֵעַ עִמּוֹ אֶל בְּתִיבָם שֶׁל בְּנָיו וּבְנוֹתָיו יִבְלַחֲטָא, בְּרַחֲבֵי יְרוּשָׁלַיִם כְּדֵי שֶׁגַּם הֵם יֻכְלוּ לְהַפְרֵד.

מִמֶּנּוּ. הַדָּבָר הָיָה בְּשַׁעַר שֶׁל לִפְנוֹת בּוֹקֶר... אֶת בְּנֵיהֶם שֶׁל יּוֹצְאֵי מִיר הָיָה רַ" חַיִּים מִקְבֵּל לִיְשִׁיבָה לְלֹא הִסּוּסִים. "הֵם בְּנֵי מִשְׁפַּחָה", הָיָה אוֹמֵר. אֶת תְּחוּשׁוֹת הָעֲמוּקָה לְאַחוּווֹת הַסֶּבֶל בְּסִפִּינַת הַחֲלָאוֹת שֶׁל יְשִׁיבַת מִיר, טִבֵּעַ מִרְן הַגַּר"ח בְּבִיטּוֹ חֵם - "אֲחָ לְסִפִּינָה". בִּיטּוֹ זֶה אֲצֵר בְּתוֹכוֹ הִתְרַגְּשָׁה שֶׁל קֶשֶׁר נִפְשִׁי עֲמוּק וְנִכְוֶנֶת מוֹפְלָאָה לְמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ וְנִשְׁיָאָה בְּעוֹל לְמַעַן הַזּוֹלָת.

מח ולב

יסוד חינוך התלמידים

ושנתם לבנין (ו, ז). אלו התלמידים. (רש"י)

כִּשְׁבָא הָגָאון רַבִּי אֱלֵעָזָר שְׁמַחָה וְסִרְמָן זַצְ"ל לְבִיקוֹר בִּישִׁיבַת מִיר, פֶּגֶשׁ אֶת מִרְן הַמְּשֻׁגָּח הַגַּה"צ רַבִּי יְרוּחָם לִיבּוֹבִיץ' זַצְ"ל, בְּשִׁיחָה אִישִׁית שֶׁהִתְפַּתְּחָה בְּנֵיהֶם הַשְּׁמִיעַ בְּפָנָיו מִרְן הַמְּשֻׁגָּח יְסוּד מוֹסֵד בְּדַרְכֵי הַחֲיָנוּךְ, וְכֵה אִמָּה:

אִמְרוּ חֲז"ל (פְּסָחִים דף ק"ב ע"א) יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהֶעֱלָה רֹצֵה לִינוּק הַפֶּה רֹצֵה לְהַנִּיק, כְּלוּמָּה, הַפֶּה מִשְׁתוֹקֵק לְהַנִּיק אֶת בְּנֵה מִחֲמַת גּוֹדֵל אֶהֱבֵת הָאֵם לְבָנָהּ, וּבְדוּמָה לִזֶּה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהִתְלַמֵּד מִבֶּקֶשׁ לְלַמּוֹד, הֵרֵב מִשְׁתוֹקֵק לְלַמֵּד אֶת הַתְּלַמִּיד.

בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? הוֹסִיף רַבִּי יְרוּחָם - כֹּאשֶׁר הִפְרָה עוֹשֶׂה זֹאת מִחֲמַת אֶהֱבֵת לְבָנָהּ, וְטִבֵּעַ הוּא שְׁטִבֵּעַ הַקֶּב"ה בְּעוֹלָמוֹ שֶׁכֹּאשֶׁר הִפְרָה מְרַגִּישָׁה בְּצוּרֵךְ הָעֶגֶל מְגִיבָה הִיא כְּפִי צוּרֵכֵי שֶׁל הָעֶגֶל - וְזוֹ קְדוּשָׁה, אוֹלָם כֹּאשֶׁר הִפְרָה מִיְּנִיקָה אֶת הָעֶגֶל יוֹתֵר מִן הַדְּרוֹשׁ לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא רֹצֵה לְרוֹקֵן אֶת הַחֶלֶב שֶׁהִצְטָבַר בְּדִדְהָ, אִין זֶה מַעֲלָה, אֲלֵא שְׁחִיתוּת!

כֵּךְ בְּדוּמָה לִזֶּה, הֵרֵב צָרִיךְ לְהַעֲנִיק לְתַלְמִיד אֶת מָה שֶׁהִתְלַמֵּד זָקוּק לוֹ, אוֹלָם כֹּאשֶׁר הֵרֵב רֹצֵה לְתַת לְתַלְמִיד יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּא מְסוּגֵל לְקַבֵּל וּלְקַלּוֹט.

וּלְפַעֲמִים רַק בְּכָדִי לְהִרְאוֹת אֶת גְּאוּנוֹתָיו וְחִרְפוֹתָיו, אִזִּי אִין כָּאֵן אֲלֵא שְׁחִיתוּת.

לְמַשְׁמַע הַדְּבָרִים תָּמָה רַבִּי אֱלֵעָזָר שְׁמַחָה: "אוֹלֵי אִין כָּאֵן מַעֲלָה, אֲךָ כִּיצַד נִתֵּן לֹמֵר שְׁזוֹ שְׁחִיתוּת?" הַשִּׁבּוֹר רַבִּי יְרוּחָם: "אֲתָה עֵדִין בְּחֹזֶר צַעֲרִי, וְלֹכֵךְ אִין מִבֵּין מָה אֲנִי מַדְבֵּר, כְּשֶׁתִּבְגַּר תִּבִּין".

אִמְרֵי רַבִּי אֱלֵעָזָר שְׁמַחָה: "ב"ה הִתְבַּגַּרְתִּי, וְנוֹכַחְתִּי שְׁזֵהוּ הַיְסוּד שֶׁל כָּל חֲיָנוּךְ וְכָל מַלְמַד".

קובץ מאמרים ואגרות (ח"ג, עמ' רנ"ט)

אוצרות - תורת מיר

סקירה על פרי עמלם של
בני הישיבה שיצאו לאור

אמרי מרדכי הלכות מאכלי עכו"ם והכשר כלים

הרב מרדכי מאיר הקר
שליט"א

- "אִמְרֵי מִרְדְּכִי" - הַסֵּפֶר עוֹסֵק בְּהַלְכוֹת מֵאֲכָלִי עֲכוּ"ם וְהַכְּשָׁר כְּלִים עַל סֵדֶר הַשּׁוּלְחָן עֵרוֹךְ יוֹרֵה דָּעָה (סִימָנִים ק"ב-קכ"ב).

הַסֵּפֶר הוּא פֶּרִי יְבוֹלוֹ שֶׁל הָאֲבֵרֶךְ הַחֲשׁוֹב בֵּן יְשִׁיבַתנוּ הַקְדוּשָׁה, הֵרֵב מִרְדְּכִי מֵאִיר הַקֵּר שְׁלִיט"א.

בְּסֵפֶר יִשְׁנׁוּ דִּגְשׁ מִיּוֹחָד עַל הַכְּרֵעוֹת פּוֹסְקֵי זְמַנּוֹ בְּשִׁאלוֹת הַמִּתְחַדְּשׁוֹת וּבְחִידוּשֵׁים הַטֶּכְנֹלֹגִיִּים בְּתַעֲשִׁיית הַמְּזוּן וְהַכְּלִים. מִטְּרָתוֹ הִיא לְאִסּוּף וּלְקַט בְּקִיצוֹר נִמְרָץ וּבְסֹדֶר נֶחָן אֶת מִקְרוֹת הַדִּינִים, מִבִּיאֹרֵי הָרִאשׁוֹנִים וְחִידוּשֵׁי הַפּוֹסְקִים, וְעַד לְדַבְּרֵי אַחֲרוֹנֵי זְמַנּוֹ, תוֹךְ הַצַּגַּת טַעְמִיָּה וְנִימוּקִיָּה שֶׁל כָּל דָּעָה.

הַכֵּךְ הַחֲדָשׁ כּוֹלֵל אֶת כָּל הַלְכוֹת מֵאֲכָלִי עֲכוּ"ם (סִימָנִים ק"ב-ק"ד). בְּסוּף חֶלֶק זֶה, מוֹפִיעַ סִיכּוּם תְּמַצִּיתִי הַמַּצִּיעַ פְּתוּרוֹת לְבַעֲיוֹת הַמִּתְעוֹרְרוֹת בְּתַעֲשִׁיית הַמְּזוּן בְּזִמְנֵנוּ, וְכֵן דִּינִים אֲקִטּוּאִיִּים לְמַעֲסָקִים עוֹבְדִים זָרִים. בְּנוֹסֵף, יוֹחַד פֶּרֶק שְׁלֵם הַמִּפְרָט אֶת כָּל הַמֵּאֲכָלִים לְפִי סֵדֶר א-ב' וְאֵת אוֹפֵן הַכֶּנֶת עַל יְדֵי גוּיִים.

בְּהַלְכוֹת חֶלֶב עֲכוּ"ם (סִימָן ק"ה) מוֹבָאוֹת כָּל אֲפִשְׁרוּיוֹת הַחֲלִיבָה הַשּׁוֹנוֹת בְּמִשְׁקֵי הַחֶלֶב, יַחַד עִם הַנְּחִיּוֹת וְעִדּוֹת הַכְּשָׁרוֹת עַל הַשִּׁמּוּשׁ בְּאַמְצָעִים דִּיגִיטָלִיִּים לְפִיקּוּחַ עַל הַחֲלִיבָה. הַסֵּפֶר מַצִּיעַ גַּם פְּתוּרוֹת הַלְכָתִיִּים לְהַעֲסֵקַת פּוֹעֲלִים נִכְרִים בְּמַחֲלָבוֹת, לְאֹרֵי הַשִּׁנְיּוּיִים הַרְבִּים בְּתַעֲשִׁיית הַכֶּנֶת הַגְּבִינוֹת.

בְּהַלְכוֹת טְבִילַת כְּלִים (סִימָן ק"כ) יוֹחַד פֶּרֶק שְׁלֵם

הַמִּסְכָּם אֶת כָּל הַכְּלִים הַמְצוּיִים בְּמִטְבַּח הַבֵּיתִי, מִקּוּטְלָגִים וּמְסוּדָרִים לְפִי סֵדֶר א-ב'. לְכָל כְּלִי יֵשׁ פִּירוּט מַעֲשִׂי בְּצוּרַת טְבִילָתוֹ, עִם דִּגְשׁ מִיּוֹחָד לְכָלִים חֲשִׁמְלִיִּים וְדִיגִיטָלִיִּים.

בְּהַלְכוֹת הַגִּעֻלַת כְּלִים (סִימָן קכ"א) יִשְׁנׁוּ שִׁילּוּב יִיחּוּדֵי שֶׁל דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים מֵהַלְכוֹת פֶּסַח, וְלֵאחֲרָיו קוֹנְטֵרַס עִם הַנְּחִיּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת לְהַגְעֻלַת כְּלִים בְּמִטְבַּח הַבֵּיתִי וְהַמּוֹסָדִי, לְצַד כְּלִים נִצְרָכִים בְּהַלְכוֹת אִסּוּר וְהִיתָר. מְבַנֵּה הַסֵּפֶר הִינּוּ כְּתִבְנִית הַמְּשֻׁנָּה בְּרֹוֹה, כֹּאשֶׁר מוֹבָאִים דְּבָרֵי הַשּׁוּלְחָן עֵרוֹךְ וְהַרְמ"א, וְכֵן 'בֶּאֱרֵי הַגּוֹלָה': תַּחֲתֵיהֶם נִמְצָא הָאִמְרֵי מִרְדְּכִי הַכּוֹלֵל שְׁלוֹשָׁה חֻלְקִים:

שְׁעָרֵי דַּעַת: חֶלֶק הַבִּיאֹרִים.

יִתְרוֹן דַּעַת: חֻקִּיּוֹת וְנִיזְדוּנִים בְּסוּגִיּוֹת, הַרְחַבָּה לְהַלְכוֹת הַמּוֹבָאוֹת בְּשְׁעָרֵי דַּעַת, וְכֵן סְפָקוֹת וְשִׁאלוֹת הַמִּסְתַּעְפִּים מִמִּקְרֵי הַדִּינִים.

מִקְרוֹת וְצִיּוּנִים: מִקְרוֹת לְכָל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר, וְצִיּוּנִים רְבִים וּמֵרָאִי מִקְמוֹת מְפוֹרָשִׁים.

אֶת הַסֵּפֶר נִתֵּן לְהַשִּׁיג בַּחֲנוּיּוֹת הַסֵּפֶרִים בְּהוֹצָאת יָפֵה נוֹף.

*

הַמַּעֲרַכַת מְבָרַכַת אֶת הֵרֵב הַמַּחְבֵּר שְׁלִיט"א שִׁיזְכָּה לְהַפִּיץ מַעֲיִינוֹתָיו חוּצָה, וְיִזְכָּה לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וְלְהַאֲדִירָהּ.

הגאון רבי אשר ליכטשטיין זצ"ל ראש ישיבת קמניץ - ירושלים מנחם אב תשנ"ז - כ"ח שנים לפטירתו

ימים עד שבא עוד מכתב בצירוף צ'ק והודיה.
המידות טובות בין אדם לחבירו אין לתארם ואין
לשערם, וקשה לחשבן מה גדול ממה הבין אדם
למקום או הבן אדם
לחבירו...

ההברקה הנפלאה, לבאר מדוע לא היה לר"י בן בתיא קרקע בא"י

הגמרא בפסחים (דף ג:) מספרת על "ההוא
ארמאה" שסיפר לרבי יהודה בן בתיא שאכל
"משופרי שופרי" של קרבן פסח בירושלים. הורה
לו לבקש בפעם הבאה את האליה. כאשר עשה
זאת גילו שהוא גוי - שכן האליה קרבה למזבח
- הרגו אותו ושלחו לומר "שלם לך ר' יהודה בן
בתיא דאת בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים".
שואלים תוס' (שם ד"ה מאליה) מדוע לא עלה
רבי יהודה לרגל? ואחת מאפשרויות היישוב היא,
שלא היתה לו קרקע. מקשים העולם והלוא לכל
יהודי יש נחלה בארץ ישראל, וגם אם אין אדם
יודע היכן נחלתו אין זו אלא בעיה "צדדית" אשר
איננה שוללת ממנו את עצם הנחלה!

קושיה זו זכתה ליישובים שונים, למדניים וחריפים
- כל אחד לפי סגנונו ודרך לימודו. עד שבא הגאון
רבי אשר ליכטשטיין זצ"ל ראש הישיבה הנערץ
דקמניץ וטען ש'פעס' קושיא מעיקרא ליתא:
בסנהדרין (דף צב:) אומר ר"א בנו של ר' יוסי
הגלילי שהמתים שהחיה יחזקאל בבקעת דורא
עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות.
ומיד מספרת הגמרא: "עמד רבי יהודה בן בתיא
על רגליו ואמר אני מבני בניהם, והללו תפילין
שהניח לי אבי אבא מהם!"

ממשיכה הגמרא ואומרת: שהמתים, היו אותם
בני אפרים שטעו במניין הקץ של גלות מצרים
והקדימו ויצאו שלושים שנה קודם לכן (לפי
שמנו את הגלות מברית בין הבתרים ולא מלידת
יצחק - רש"י).

ואם כן ברור שאין לרבי יהודה בן בתיא שהיה
מבני בניהם נחלה בארץ ישראל שכן הנחלות
התחלקו ליוצאי מצרים שעלו לאחר יציאת
מצרים ולא לאלו שהקדימו ויצאו לפני הזמן.

חברותא. קם וכיסה רגליו בכרך, דרך ארוכה לבית
ידיד נעוריו הגאון רבי אשר ליכטשטיין זצ"ל, ויחדיו
ישבו ולמדו סוגיא זו עד שעת המנחה.

גאון - ב'בין אדם למקום' וב'בין אדם לחבירו'

נצטט מדברי תלמידו בספר **ודרשת וחקרת**,
ממה שסיפר עליו דברים לזכרו לאחר פטירתו:
קשה לנו לחשבן גודל מעלת רבינו רבי אשר זצ"ל,
אם גאונו בתורה היה גדול מגאונו בבין אדם
לחבירו או ההיפך, הלא שיעוריו - הן השיעורים היום
יומיים, והן שיעוריו הכלליים היו כ"כ מלאים בחריפות
ובקיאות כאחד מגדולי הדור שלפנינו. וגם שיעוריו
בחומש שהיה מוסר כל ליל ש"ק בביתו היו כמים
קרים לנפש עייפה. ולעומת כל זה הסבר פנים פות
שהיה מקבל כל אחד וכל אחד ממש מנער ועד
זקן, תלמידיו ושכניו ומכריו כל אחד הרגיש כאילו
הוא חשוב בעיניו.

אספר שלשה סיפורים אישיים להמחיש עד היכן
הדברים מגיעים: שאלתי לבני היות ואמרו במסכת
סופרים פ"ח שכן היה המנהג בירושלים, לקחת
ברכות מגדולי ישראל לפני הבר מצוה, למי הוא
רוצה ללכת להתברך, א"ל בפסקנות להגרי"א
ליכטשטיין, שאלתי אותו למה דוקא אליו? ענה,
כי הוא ידידי! שאלתי אותו ממת, והשיב שפעם
פגשנו את הגרא"ל בבר מצוה משפחת, והראתי
למו"ר שזה בני, ואמר מו"ר בקול האטו זה בנך,
הרי השכינה זורחת על פניו, ומאז כל פעם שבני
היה פוגש אותו נתן לו שלום, והחזיר לו שלום, עד
שמרגיש ילד בן י"ב שנים שראש ישיבת קמניץ
הוא ידידו, בינו זאת.

עוד מעשה, כשישבנו שבעה לאמינו מורתנו, כבר
הייתי בשש עשרה שנים מחוץ לכותלי ישיבת קמניץ,
וכמעט אף אחד מהישיבה לא בא לנחמנו, ופשוט
הוא שהרי שיעור שכחה הוא י"ב חודש, כל שכן
כשהיא נכפלת בשש עשרה, אבל מו"ר לא שכח,
ויום אחד בא מכתב בדואר ובו התנצלות שמחמת
חולשתו אין באפשרותו לבא לנחם אישית, ורצה
לקיים את המצוה בכתובים, וחתם א. ליכטשטיין.

אח"כ שמע שזכינו להוציא ספר ודרשת וחקרת
לאור, ושלח שליח להודיע שהוא רוצה ספר אחד,
ומיד כרצון יראיו עשיתי ושלחתי ספר, ולא עבר

בשנת תרח"צ נתקבל לישיבת מיר, הוא היה האחרון
שנתקבל ע"י מרן ראש הישיבה במיר שבפולין, והיה
הצעיר בין התלמידים.

מיד הכירו כולם שהוא עתיד לגדלות בתורה ויר"ש
ובמידות תרומיות, אז התחיל ללמוד בחברותא עם
הבחור **נחום פרצוביץ** [הנודע לימים כמרן ראש
הישיבה זצ"ל], ומאז עלו והצליחו יחד, זה קיבל
עולמו בישיבת מיר ועלה להיות מראשי הישיבה,
והוא נתקבל וקבל חלקו מראשי ישיבת קמניץ.

כשתלמידי ישיבת מיר בשנחאי סין פרסמו חוברת
חידושי תורה [בשם "תורה אור" - ראה תצלום מצורף]
לזכרו של אחד מן החבורה [הרב אברהם יצחק
ישראל ארבוז - שנת תש"ן], היה הוא יחד עם
מרה"י רבי נחום פרצוביץ בוועדת הביקורת על
טיב החידושים.

למען האמת כשהחידושים היו צריכים תיקון הוא היה
מוסיף מדיליה, כי נעים הליכות היה, ובעל דעת נבון
וישה, שייף עיל שייף נפק.

תמיד עמד מן הצד עד שאמרו לו עלה, לכן הצליח
לעמוד בראש מוסדות של ישיבת קמניץ ולהרחיבם,
כי הבין תפקידו כראש המוסד, כי נוצר לגדלות וידע
לכוון הטוב, ויצר איחוד לבבות עם כל שבא במגע
איש, וזהו הסימן לגדלות וזו הדרך להצלחה מובטחת.

ידידותו עם מרן רה"י הגר"נ פרצוביץ

סיפר הרה"ר **ג' ר' ברוך דוב ליכטשטיין** שליט"א ראש
ישיבת קמניץ: אבי הגר"ר אשר זצ"ל היה ידידו מכבר
של מרן רה"י רבי נחום זצ"ל, ולפני שהיה אומר הגר"נ
שיעור כללי היה מתקשר לדבר על השיעור וכן לפני
שאבי רבי אשר היה צריך להגיד שיעור כללי היה
מתקשר לרבי נחום. פעם אחת התקשר לרבי נחום
וביקש לדבר על השיעור, אמר רבי נחום סוגיא זו
איני יודע טוב, כי באותו יום שלמדוהו במיר הייתי
חולה והחסרתיה, ומאז לא נתבררה לי סוגיא זו
היטב (בנין נחום עמ' תשל"ח בהערות).

רבי אשר היה ידיד קרוב עם הגר"ר שלום צבי הכהן
שפירא זצ"ל מח"ס משיב נפש על הרמב"ם. באחת
השבתות בתקופה בה התגורר רבי שלום בירושלים,
בהיותו בן "שבעים שנה" לאחר סעודת שבת, אמר
שעסוק הוא בסוגיית "בר פדא" (במסכת נדרים),
ועדיין אינה ברורה לו כל צרכה, ורצונו ללבנה עם

מעלת התפילה בהיכל הישיבה

ואתחנן אל ה' (ג, כג).

היה גם כשנסע לחו"ל, השתדל תמיד לתכנן לצאת אחרי התפילה בישיבה.

שמחת נשואי אחד מבניו התקיימה בליל שישי בבני ברק, בני משפחה בקשו ממנו, שהיות והוא צריך בלאו הכי לשהות בבני ברק לשבת שבע ברכות, שישאר ללון בעיה. אולם הוא עמד על כך שברצונו לחזור לירושלים, שכן עליו להתפלל תפילת שחרית בישיבה. פעם ירד שלג כבד, ורבינו הגיע להתפלל בישיבה במאמצים עצומים. כשנשאל על ידי תלמידים מה ענין מסירות נפשו הגדולה להתפלל בישיבה, הרי יכול היה להשיג מניין ישיבתי בקרבת ביתו בלי להתאמץ כל כך. הוא התחמק וענה בחיוך, שהוא יודע שכשיורד שלג הבחורים שמחים, ולכן התאמץ לבוא ולראות את הבחורים כשהם שמחים. אולם את הטעם האמיתי למסירות זו לא אמר להם, הטעם הוא שעשה כל טצדקי שלא להפסיד תפילה בישיבה...

עד היכן הדברים מגיעים? בשנים מאוחרות יותר, כאשר עצם הקימה וההתלבשות בבוקר עלו לרבינו במאמצים עצומים, ולקראת זמן התפילה היה באפיסת כוחות מוחלטת, כך שלפעמים לא יכול היה אפילו להוציא מילה מפיו, למרות זאת התעקש להגיע לישיבה, ולו כדי להיות בבית המדרש בשעת התפילה.

מעניין לציין, בערוב ימיו אמר רבינו, שהעובדה שזכה עד סוף ימיו שלא להפסיד תפילת שחרית בישיבה, הייתה בזכות זה שהקפיד על כך מאוד בשנים שהיה בריא. לעומת זאת תפילות מנחה ומערב, שבהן הקפיד פחות להתפלל בישיבה דווקא, לא זכה גם בזמן מחלתו להצליח להתפלל רק בישיבה.

(מתוך "בכל נפשך").

להצלחה, אמר שסוד ההצלחה טמון בשמירת סדרי הישיבה ובתפילה בישיבה דייקא.

אחד מבחורי הישיבה ערך סיום בבית רבינו על סדרי נשים נזיקין. רבינו התבטא אז בפני חבריו, שבחור זה זכה לסיים שני סדרים, לא רק מחמת שקידתו, אלא בזכות שהוא מקפיד על תפילת שחרית מידי יום ביומו בישיבה, ולכן זכה לסייעתא דשמיא. רבינו ראה חשיבות בכל תפילה בישיבה, ולו תפילה בודדת.

מסירות נפש להתפלל בהיכל הישיבה

רבינו העיד על עצמו, שמיום הגיעו לישיבה לא הפסיד תפילת שחרית בישיבה. בבחורות, כאשר למד בשקידה עצומה, לפעמים עד השעות הקטנות של הלילה, בכל זאת תמיד התייצב בבוקר בזמן לתפילת שחרית בישיבה. גם כשנחלה במחלת הפרקינסון והתקשה מאד ללכת בשבתות לתפילה בישיבה, שכן באותם ימים התגורר ברח' ישא ברכה, מרחק הליכה של עשרים דקות מהישיבה, ובמצבו הייתה הליכה זו קשה לו מאד, והדרך ארכה זמן רב מאד. חלק מתופעות המחלה היה, שלאחר הרעידות הגיע מצב של שיתוק זמני, במצב כזה היה רבינו חייב להזדרז ולתפוס בחזקה במשהו, וכך לעמוד פרק זמן, עד שהשיתוק יחלוף. פעמים רבות כשהשיתוק החל, ולא היה לו במה לתפוס, נפל על הרצפה באמצע הרחוב. במקרים אלו התחננו אליו בני הבית, שיתפלל במניין ישיבתי בקרבת מקום, אולם הוא לא הסכים לוותר על תפילה בישיבה דווקא.

גם כשהגיע מחו"ל לפנות בוקר, ויכול היה להתפלל בנץ החמה ולנוח מעט לקראת סדר יומו העמוס בישיבה, הקפיד להמתין למניין של הישיבה. כך

בכל מצבי החולשה והלחץ, שהיו לו למרן רה"י הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - בעשרות שנותיו האחרונות, בכל מקום ומצב שהיה, לא וויתר מעולם על תפילה כצורתה. גם אם שהה בטיסה וגם זמן קצר לפני או אחרי טיסה, לא שינה הדבר מאומה, מהמתינות והדביקות שבהן התפלל, כאילו הוא נמצא במקומו בהיכל הישיבה. בערב ראש חודש סיון, זמן המסוגל לתפילה על הצאצאים, הגיע החברותא ללמוד עם רבינו, וראה שהוא מתפלל את נוסח תפילת השל"ה, תפילה שארכה לו כחצי שעה.

רבינו היה מספר על תפילתו של מרן רה"י הגאון החסיד הגרא"י פינקל זצ"ל, שהייתה במתינות ונעימות כמונה מעות. סיפר ששמע מהגר"ר יוסף שטרן, ר"מ בישיבת תורה אור, שבשעתו הוא היה הממונה על חלוקת המלגות החודשיות של האברכים בישיבת מיה. הוא היה מקבל לידיו בכל ראש חודש ערימת שטרות של עשר לירות. פעם שאל אותו מרה"י הגר"ר אליעזר יהודה זצ"ל: "איך זה שאתה סופר את השטרות במהירות כה רבה, ואילו את תפילתך אתה מתפלל לאט כמונה מעות?". רבי אליעזר יהודה לא המתין לתשובתו וענה בעצמו: "בתפילה - לכל מילה ומילה יש משמעות אחרת, לכן אתה מונה את מילותיה אחת אחת, לעומת זאת שטרות הכסף - כולן מאותו סוג ומכאן המהירות..."

רבינו היה מרבה לעורר את בני הישיבה, על גודל העניין להתפלל בישיבה דווקא. היה רגיל לומר בשם ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שגדול בהרבה כוחה של תפילה בישיבה מכוחה במקום אחר, ואין לשער עד כמה גדולה הצלחתו של בן ישיבה כשמתפלל דווקא בין כתלי הישיבה. כשהיה רבינו נשאל על ידי בחורים בתחילת דרכם, מהי עצתו

מבאר רבותינו < המשך מעמ' 2

שכר המצוה כפי הערך שהאדם מחשיב אותה

ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו (ז, י).

ולפי זה יתכן בהחלט לשלם לרשעים שכרם המגיע להם בעולם הזה, כיון שהתשלום הוא לפי הערך שהם עצמם מעריכים את המצוות.

והוסיף מרן רה"י הגר"ח, שכל זה אינו אלא במצוות ומעשים טובים שמקיים האדם בעצמו, אמנם אין הדבר כן במצוה את הרבים, שמקבל שכר כנגד כולם, כיון שהוא איננו הבעלים למדוד את ערכן של המצוות הנעשות על ידי אחרים, ודינו להשתלם שכר כל מצוה ומצוה שגרה להיעשות על ידו כפי ערכה האמיתי.

שיחות מוסר (עמ' ת"ב)

וכענין שמצינו בעשו שמכר את בכורתו עבור לחם ונזיד עדשים, ולכאורה יפלא שהרי כל הון דעלמא לא ישוה מול יקרת ערכה של הבכורה, וא"כ איך התקיים המקח, והרי נתאנה עשו ביתר על שתות ובטל המקח, אך התשובה לכך היא, כי מאחר שעשו הוא הבעלים על הבכורה, והוא שהעריך את שוויה במנת אוכל זו, הרי כן היא באמת ערכה של הבכורה לגבי עשו, ומשום כך אין כאן הונאה, כי ערך דבר רוחני נמדד כפי מה שהוא שוה בעיני בעליו, ואם בן ישיבה סוגר את הגמרא בשביל ריוח של כמה שקלים, הרי הוא מראה בזה שתורתו אינה שוה אלא כאותו ריוח ח"ו.

ידועה היא השאלה איך משלם הקב"ה שכרן של רשעים בעולם הזה, והרי אמרו חז"ל (קידושין דף לט, ב) "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", וטעם הדבר מפני שאין בכל חיי העולם הזה ותענוגותיו בכדי לשלם אפילו שכר מצוה אחת, וא"כ איך ובמה משתלם לרשעים שכר מצותם?

אלא, מבאר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, מכאן אנו למדים יסוד מבהיל, ערך השכר המשתלם לאדם עבור קיום מצוה איננו יותר מאשר האדם עצמו מעריך ומחשיב את המצוה,